

(1) ספר שמות פרק יב

(ג) דָּבְרוּ אֶל כָּל עַדְתְּ יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר בְּעֶשְׂרֵה לַחֹדֶשׁ הַזֶּה וַיִּקְחוּ לָהֶם אִישׁ שֹׂה לְבַיִת אֶבֶת שֹׂה לְבַיִת:
(ו) וְהָיָה לָכֶם לְמִשְׁמֶרֶת עַד אַרְבַּעָה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַזֶּה וְשָׁחֲטוּ אֹתוֹ כָּל קְהַל עֵדַת יִשְׂרָאֵל בֵּין הָעַרְבָּיִם:

(כא) וַיִּקְרָא מֹשֶׁה לְכָל זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם מִשְׁכּוֹ וַיִּקְחוּ לָכֶם צֹאן לְמִשְׁפַּחְתֵּיכֶם וְשָׁחֲטוּ הַפֶּסֶח:
(מג) וַיֹּאמֶר יְדוּד אֶל מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן זֹאת חֻקַּת הַפֶּסֶח כָּל בֶּן נֹכַר לֹא יֹאכַל בּוֹ:
(מח) וְכִי יִגּוֹר אֶתְךָ גֵר וְעָשָׂה פֶסֶח לִידוּד הַמּוֹל לֹו כָּל זָכָר וְאִזּוּ יִקְרַב לַעֲשׂוֹתוֹ וְהָיָה כְּאִזְרַח הָאָרֶץ וְכָל עַרְל לֹא יֹאכַל בּוֹ:

(2) רש"י על שמות פרק יב פסוק ו

והיה לכם למשמרת - זה לשון בקור שטעון בקור ממום ארבעה ימים קודם שחיטה ומפני מה הקדים לקיחתו לשחיטתו ארבעה ימים מה שלא צוה כן בפסח דורות הי' ר' מתיא בן חרש אומר הרי הוא אומר (יחזקאל טז) ואעבור עליך ואראך והנה עתך עת דודים הגיעה שבועה שנשבעתי לאברהם שאגאל את בניו ולא היו בידם מצות להתעסק בהם כדי שיגאלו שנא' (שם) ואת ערום ועריה ונתן להם שתי מצות דם פסח ודם מילה שמלו באותו הלילה שנא' מתבוססת בדמיך (שם) בשני דמים ואומר (זכרי' ט) גם את בדם בריתך שלחתי אסיריך מבור אין מים בו ושהיו שטופים באילילים אמר להם משכו וקחו לכם משכו ידיכם מאילילים וקחו לכם צאן של מצוה:

(3) ספר יחזקאל פרק טז

(א) וַיְהִי דְבַר יְדוּד אֵלַי לֵאמֹר:
(ב) בֶּן אָדָם הוֹדַע אֶת יְרוּשָׁלַם אֶת תּוֹעֲבֹתֶיהָ:
(ג) וַאֲמַרְתָּ פֹה אָמַר אֲדֹנָי יְדוּד לִירוּשָׁלַם מְכַרְתִּיךְ וּמְלֹדֹתֶיךָ מֵאָרֶץ הַכְּנַעֲנִי אֲבִיךָ הָאֲמֹרִי וְאֲמַךְ חֲתִית:
(ד) וּמוֹלְדוֹתֶיךָ בַּיּוֹם הַיּוֹלְדֹת אֶתְךָ לֹא כָרַת שָׂרְךָ וּבָמִים לֹא רַחֲצֶתָ לְמִשְׁעֵי וְהַמְלַח לֹא הַמְלַחַת וְהַחֲתֵל לֹא חֲתַלְתָּ:
(ה) לֹא חֶסֶה עָלֶיךָ עֵינֹו לַעֲשׂוֹת לְךָ אַחַת מֵאֵלֶּה לְחַמְלָה עָלֶיךָ וּתְשַׁלְּכִי אֶל פְּנֵי הַשָּׂדֶה בְּגַעַל נַפְשֶׁךָ בַּיּוֹם הַלֹּדֶת אֶתְךָ:
(ו) וְאָעֵבֶר עָלֶיךָ וְאֶרְאֶךָ מִתְבּוֹסֶסֶת בְּדַמֶּיךָ וְאֶמַר לְךָ בְּדַמֶּיךָ חַיִּי:
(ז) רִבְבָה כְּצִמְחַת הַשָּׂדֶה נִתְתִּיךְ וְתִרְבִּי וְתִגְדְּלִי וְתִבְאִי בְּעֵדֵי עֲדָיִים שְׂדֵיִם נִכְנּוּ וּשְׁעָרֶיךָ צִמְחָ וְאֶת עָרְמָה וְעָרְמָה:
(ח) וְאָעֵבֶר עָלֶיךָ וְאֶרְאֶךָ וְהִנֵּה עִתְךָ עֵת דָּדִים וְאֶפְרָשׁ כְּנָפֵי עָלֶיךָ וְאֶכְסֶה עָרוֹתֶיךָ וְאֶשְׁבַּע לְךָ וְאָבּוֹא בְּבְרִית אֶתְךָ נָאִם אֲדֹנָי יְדוּד וְתִהְיֵי לִי:
(ט) וְאֶרְחֶצֶךָ בְּמִים וְאֶשְׁטֹף דַּמֶּיךָ מֵעָלֶיךָ וְאֶסְכֵךְ בְּשֶׁמֶן:

(4) אלשיך שמות פרשת בא פרק יב

ראה הוא יתברך והנה להיות ראויים ליגאל צריכין אל מצות דם פסח ודם מילה, שהוא ככתוב אצלנו שצריך סור מרע ועשה טוב, משוך ידיהם מהעבודה זרה בדם פסח, והכנס תחת שעבוד ה' בדם מילה.

(5) ספר גור אריה על שמות פרק יב פסוק ו

דם פסח ודם מילה. דוקא אלו שני דמים נתן הקב"ה לגאול את ישראל בהם, כי מתחלה היו ישראל עבדים לפרעה - ובשביל המילה היו עבדים להקב"ה, שהרי מפרשים טעם המילה מפני שהוא אות באדם שהוא רשום להיות עבד להקב"ה, שכל עבד צריך שיהיה לו חותם עבדות, כדתנן במסכת שבת (נח). אין עבד יוצא בחותם שלו בשבת, עיין התם. וזהו שאנו אומרים "ועל בריתך שחתמת בבשרינו" (בברכת המזון).

(6) ובמילה לחוד לא סגי, כי העבד צריך שיהא עובד, ואם אינו עובד אין כאן עבדות, לכך נתן להם הפסח שהיא עבודה, דבכל מקום נקרא "עבודה", דכתיב (פסוק כו) "מה העבודה הזאת לכם", ועוד נאמר (להלן יג, ה) "ועבדת את העבודה הזאת בחדש הזה". ובפסח לחוד לא סגי להיות עובדים להקב"ה, כי המילה היא

שהאדם הוא נקרא עבד להקב"ה, ואילו פסח לא הוי רק עבודה אחת, ובשביל זה אינו ראוי לגאולה עולמית, אבל כאשר הוא עבד להקב"ה והוא עובד בוראו - זה הוי עבד גמור, שבשביל שהוא רשום לעבדות והוא עובדו - זהו עבדות גמור.

7) ולפיכך אמרה תורה "כל בן נכר לא יאכל בו" (פסוק מג), כי אחר שהפסח הוא עבודה להקב"ה, כדכתיב (להלן יג, ה) "ועבדת את העבודה הזאת וגו'", אין ראוי שיהיה ערל - ואינו רשום להיות עבד לרבו - שיהיה אוכל בו, ושלא יעשה פסח, שהיא עבודה להקב"ה . . .

8) תלמוד בבלי מסכת כריתות דף ט.

רבי אומר. . . מה אבותיכם לא נכנסו לברית אלא במילה וטבילה והרצאת דם אף הם לא יכנסו לברית אלא במילה וטבילה והרצאת דמים. . . בשלמא מילה דכתיב כי מולים היו כל העם היוצאים אי נמי מהכא ואעבור עליך ואראך מתבוססת בדמיך ואומר לך בדמיך חיי

9) רש"י שם

בדמיך - דם פסח ודם מילה:

10) Rav Y D Soloveitchik, *Exalted Evening*, p. 70

The Gemara identifies the verse and I [God] saw you wallowing in your bloods (Ez. 1616) as integral to the conversion of Bnei Yisrael before they left Egypt. Rashi there explains your bloods as referring to the bloods of circumcision and horhan pesach. This indicates that the קרבן פסח of Egypt represented not only a sacrifice in its own right, but also, like circumcision, an aspect of Israel's conversion. It is interesting to note that the קרבן פסח and circumcision are the only positive commandments whose violation are subject to the punishment of כרת. Further, one who is not circumcised may not eat the קרבן פסח. This seems to indicate that קרבן פסח and circumcision are fundamental aspects of Jewish identity.

11) מכילתא דרבי ישמעאל בא - מסכתא דפסחא פרשה ה

. . . ואת ערום ועריה וגו' (יחזקאל טז ז) ערום מכל מצות נתן להם הקדוש ברוך הוא שתי מצות דם פסח ודם מילה שיתעסקו בהם כדי שיגאלו שנאמר ואעבור עליך ואראך מתבוססת בדמיך וגומר (יחזקאל טז ו) . . . לכך הקדים הכתוב לקיחתו של פסח לשחיטתו ד' ימים שאין נוטלין שכר אלא על ידי מעשה

12) רבי אליעזר הקפר ברבי אומר וכי לא היה בידם של ישראל ארבע מצות שאין כל העולם כדאי בהם שלא נחשדו על העריות. ולא על לשון הרע ולא שנו את שמם. ולא שנו את לשונם. . . ומפני מה הקדים לקיחתו של פסח לשחיטתו ד' ימים לפי שהיו ישראל שטופין בע"ז

13) ילקוט שמעוני יחזקאל רמז שנד

ואעבור עליך ואראך מתבוססת בדמיך וגו', ר' אליעזר אומר וכי מה ראה הקב"ה לומר שני פעמים בדמיך חיי, אלא אמר הקב"ה בזכות דם פסח ודם מילה תגאלו ממצרים, ובזכותם אתם עתידים להגאל בסוף מלכות רביעית:

